

Divan Edebiyatı - 1

1. Bu şehir-i İstanbul ki bî-misl ü bahâdır
Bir sengine yek-pâre Acem mülkü fedâdır
Bir gevher-i yektâdır iki bahr arasında
Hurşîd-i cihân-tâb ile tartılsa sezâdır
Bir kân-ı ni'amdır ki onun gevheri ikbâl
Bir bâğ-ı İremdir ki gülü izz ü ulâdır
(bî-misl ü bahâ: eş değeri olmayan; seng: taş; yek-pâre: bütün; yektâ: eşsiz; bahr: deniz; hurşîd-i cihân-tâb: cihanı aydınlatan Güneş; sezâ: uygun, yaraşır; kân-ı ni'am: nimetler madeni; ikbâl: talih; İrem: cennete benzetilerek yapılan bahçe; izz ü ulâ: yücelik, şeref)

Bu dizeler kasidenin,

- I. Nesib
- II. Fahriye
- III. Dua

bölmelerinin hangisinden alınmıştır?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) I ve II.
D) II ve III.   E) I ve III.

2. Aşağıdaki beyitlerden hangisi naat türünde bir içeriğe sahiptir?

- A) Azm-i rezm idüp şeh-i kişver-güşâ-yı kâm-yâb
Sarsar-ı kahryla saldı cân-ı hasma ıztırâb
(şeh-i kişver-güşâ-yı kâm-yâb: kutlu ve cihangir şah; azm-i rezm: savaşmaya karar vermek; sarsar-ı kahr: kahrının kasırgası; cân-ı hasma: düşmanının canına)
- B) Yeter itdün sitemi bu dil-i şeydâya yeter
İtdüğün cevr ü cefâlar bana dünyâya yeter
(dil-i şeydâ: deli gönül; cevr ü cefâ: eziyet)
- C) Geldi nice peygamber-i zî-şân bu cihâna
Sen cümlesine seyyid ü servetsin efendim
(zî-şân: şanlı; seyyid: efendi)
- D) Getürdün ey dil-i âvâre sîneye bir bir
Ne denlü gussa vü gam varsa âşinâ diyerek
(dil-i âvâre: aylak gönül; gussa: keder; âşinâ: tanıdık, dost)
- E) Ahmedî sabr eyle aşk odına İbrâhîm-vâr
Ger dilersen kim olasin yâr katında Halîl
(od: ateş; İbrahim-var: Hz. İbrahim gibi; yâr: sevgili;-halîl: dost)

3. Ol âfitâb-ı sa'âdetden ayru halk-ı cihân
Kara geyüb sürinür gölgeler gibi bî-cân
(âfitâb-ı sa'âdetden: saadet güneşi; bî-cân: cansız)

Bu beyitle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Zengin kafiye kullanılmıştır.
B) Söyleyicide hüznün duygusu hâkimdir.
C) Kişileştirmeye başvurulmuştur.
D) Aruz ölçüsüyle yazılmıştır.
E) Bir gazelin matla beytinden alınmıştır.

4. Ben leblerini cânıma emsem görürem
Gözün yarasın gönüle merhem görürem
Aşkın odını ki yaka iki cihânı
Ben kendi cânıma yalnız kem görürem
(emsem: ilaç; kem: az)

Bu dörtlük ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Yara – merhem – emsem sözcükleriyle tenasüp sanatı yapılmıştır.
B) Tuyuğ nazım şekli ile kaleme alınmıştır.
C) Görürem: redif, em: tam kafiye.
D) Kafiye örgüsü aaba şeklindedir.
E) Ölüm teması işlenmiştir.

5. Dil bülbülü nâlânlar ide hüsnüne karşı
Sen yüz viresin ey yüzi gül hâra nedendür
(nâlân: inleme; hüsn: güzellik; hâr: diken)

Bu dizelerde aşağıdaki edebî sanatlardan hangisi yoktur?

- A) Teşbih   B) Teşhis   C) İstifham
D) Tezat   E) Tenasüp

6. Aşağıdakilerin hangisinde verilen nazım biçimleri aynı nazım birimiyle yazılabilir?

- A) gazel-mesnevi-şarkı-terkibibent
- B) mesnevi-gazel-kaside-müseddes
- C) tuyuğ-rubai-murabba-kıt'a
- D) terciibent-rubai-murabba-gazel
- E) muhammes-taştir-tahmis-tardıyye

7. Nevzade Atai'nin 1626 yılında Molla Cami'nin bir eserinden etkilenerek "failatün failatün failün" kalıbıyla yazdığı 3450 beyitlik bir mesnevidir. Eserin başında, bir kır gezintisinde dostlarının Cami'nin eserini överek bunun Türkçeye çevrilmesi gerektiğini söylemeleri üzerine bu mesneviyi yazdığını açıklar. Mesnevi kır bölüm hâlinde düzenlenmiş olup aşk, ibadet, tevazu, fazilet, çalışma, iyilik, bağlılık ve yalan gibi konular işlenmiştir. Yirmi sekizinci bölümünde de Nasreddin Hoca hikâyeleri anlatılmıştır.

Bu parçada sözü edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mantıku't-Tayr
- B) Sohbetü'l-Ebkâr
- C) Rind ü Zâhid
- D) Vesiletü'n-Necât
- E) Hayriyye

8. Asıl adı Ahmed olup - - - - adı ile şöhret bulan 14. yüzyıl Anadolu sahasının bu ünlü şairi, aynı zamanda bir hükümdardır. Tıp, tefsir, hadis, astronomi, İslam hukuku gibi alanlarda da çalışmaları olan şair özellikle tuyuğları ile tanınmaktadır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kadı Darîr
- B) Şeyhülislam Yahyâ
- C) Seyyid Nesîmî
- D) Kadı Burhâneddin
- E) Ali Şîr Nevâî

9. Divan şiirinde işlenen konu ve temalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Beyitler daima konu bütünlüğüne sahiptir.
- B) İşlenen konular genel bir bakışla dinî ve din dışı şeklinde sınıflandırılabilir.
- C) İlahi ve beşerî manada aşk, en çok işlenen temadır.
- D) Konuların işlenişinde belirli ifade kalıpları sıklıkla kullanılmıştır.
- E) Şiirler işledikleri konulara göre bahariye, cülusiye, suriyye, miraciye gibi isimler alabilirler.

10. Aşağıdakilerden hangisi terkibibent ve terciibent için ortak bir özellik değildir?

- A) Hanelerin daha çok gazel şeklinde kafiyelenmesi
- B) Mahlasın genellikle son bentte yer alması
- C) Tasavvufî, felsefî ve toplumsal konuların işlenmesi
- D) Her hanedeki beyit sayısının çoğunlukla beş ile on arasında değişmesi
- E) Vasıta beytinin kafiyesinin her defasında değişmesi

11. Girdâb-ı belâya oldular gark
Kalmadı aralarında bir fark

Evzâ'-ı muhâlif oldu yeksân
Gûyâ iki tende idi bir cân

Her kim sorar olsa Kays'a bir râz
Leylâ'dan ana yeterdi âvâz

(gark: batmak; evzâ'-ı muhâlif: birbirine ters hâller; yeksân: bir, aynı; râz: sır, âvâz: ses)

Aşağıdakilerden hangisi bu dizelerle ilişkilendirilemez?

- A) Mesnevi
- B) Aşk
- C) Beyit
- D) Telmih
- E) Zengin uyak

12. Ol gün ki yevm-i cum'a idi. Sa'âdetlü Pâdişâh Hazretleri Şeyhülislâm Hazretleri'ne ve Vüzerâ-yı Azâm'a ve Yeniçeri Ağası'na ve Kâdî'askerlere ve Mîr- mîrân ve Ümerâya ve Bölük Ağalarına ve Ocak Ağalarına ve sâ'ir hizmetî zuhûr iden guzât-ı İslâma seksenden ziyâde hil'atler ih-sân buyurup şeref-i dâmen-bûslar ile teşrîf buyurdular. Yevm-i mezbûr da müjde-i feth ile Kapucular Kethüdâsı ve mukarrebînden Beşîr Ağa İstanbul'a irsâl buyuruldu. Revân da olan câmi-i şerîfe minber yapılip ol gün Pâdişâh-ı Âlem-penâh hazretleri erkân-ı devlet ile salât-ı cum'ayı anda edâ idüp Emirgüne oğlu sarâyın seyr [ü] temâşâ etdiler.

İçerik özelliklerinden hareketle bu metnin aşağıdaki türlerin hangisinden alındığı söylenebilir?

- A) Surnâme
- B) Kıyafetnâme
- C) Gazavatnâme
- D) Seyahatnâme
- E) Elifnâme

